PRAVILNIK O POSTUPKU UTVRĐIVANjA RADNIH MJESTA NA KOJIMA SE STAŽ OSIGURANjA RAČUNA SA UVEĆANIM TRAJANjEM ("Sl. glasnik RS", br. 57/2013 i 45/2014)

PRAVILNIK O POSTUPKU UTVRĐIVANjA RADNIH MJESTA NA KOJIMA SE STAŽ OSIGURANjA RAČUNA SA UVEĆANIM TRAJANjEM

("Sl. glasnik RS", br. 57/2013 i 45/2014)

Član 1

Ovim pravilnikom uređuju se postupak utvrđivanja i revizije radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, vrste rizika kod kojih se može uvećati staž osiguranja, stepen uvećanja staža, vođenje obaveznih evidencija koje se odnose na radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, kao i Metodologija za izradu analize i mišljenja za utvrđivanje i reviziju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Član 2

Kao radno mjesto, odnosno posao na kojem je rad naročito težak, opasan i štetan po zdravlje, radno mjesto, odnosno posao sa naročito povećanim rizikom može se utvrditi radno mjesto, odnosno posao ako:

a) na radnom mjestu, odnosno poslu u neprekidnom toku procesa rada postoje štetni uticaji na zdravlje i radnu sposobnost radnika i pored toga što su primijenjene sve opšte i posebne mjere zaštite i zdravlja na radu utvrđene propisima, kao i druge mjere koje mogu uticati na otklanjanje i smanjivanje štetnih uticaja i

b) na radnom mjestu, odnosno poslu, zbog prirode i težine posla fiziološke funkcije organizma opadaju u toj mjeri da radnik poslije navršenih određenih godina života ne može uspješno da obavlja svoju profesionalnu djelatnost.

Član 3

(1) Zahtjev za utvrđivanje radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim

trajanjem mogu da podnesu poslodavac, inspektor rada, sindikat i zainteresovani radnik, a podnosi se Ministarstvu rada i boračko-invalidske zaštite.

(2) Poslodavac je obavezan da podnese zahtjev za utvrđivanje radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, ukoliko je aktom o procjeni rizika u smislu propisa u oblasti zaštite na radu utvrđeno da na radnom mjestu, odnosno poslu postoji povećani rizik koji se ne može otkloniti i pored preduzetih opštih i posebnih mjera zaštite, odnosno ukoliko je aktom o procjeni rizika predloženo podnošenje zahtjeva za utvrđivanje radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

(3) Ukoliko poslodavac ne podnese zahtjev za utvrđivanje radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem u skladu sa stavom 2. ovog člana, takav zahtjev mogu da podnesu inspektor rada, sindikat ili zainteresovani radnik.

(4) Ukoliko je zahtjev podnesen u skladu sa stavom 3. ovog člana, neophodnu dokumentaciju iz člana 4. ovog pravilnika pribavlja poslodavac.

Član 4

(1) Podnosilac zahtjeva iz člana 3. stav 2. ovog pravilnika je obavezan da uz zahtjev priloži Analizu i mišljenje o ispunjenosti uslova za utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem (u daljem tekstu: Analiza i mišljenje), koju izrađuje ovlašćena organizacija u smislu propisa o zaštiti na radu (u daljem tekstu: ovlašćena organizacija).

(2) Ovlašćena organizacija izrađuje Analizu i mišljenje u skladu sa Metodologijom za izradu Analize i mišljenja za utvrđivanje i reviziju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem (u daljem tekstu: Metodologija), koja se nalazi u Prilogu 1. ovog pravilnika i čini njen sastavni dio.

(3) Podnosilac zahtjeva iz člana 3. stav 2. ovog pravilnika je obavezan da uz zahtjev priloži i izjašnjenje Zavoda za medicinu rada i sporta Republike Srpske o mišljenju ovlašćene organizacije koja je izradila Analizu i mišljenje, o uticaju napora na radu, opasnosti i štetnosti na zdravlje radnika, kao i o prijedlogu ovlašćene organizacije o stepenu uvećanja staža osiguranja, u skladu sa Metodologijom.

Član 5

(1) Komisija za utvrđivanje radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem iz člana 34. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (u daljem tekstu: Komisija) utvrđuje usklađenost Analize i mišljenja sa Metodologijom.

(2) Ukoliko Analiza i mišljenje nije izrađena u skladu sa Metodologijom, Komisija obavještava podnosioca zahtjeva da u ostavljenom roku izvrši usklađivanje.

Član 6

Po zahtjevu za utvrđivanje radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, ministar rada i boračko-invalidske zaštite (u daljem tekstu: ministar) donosi rješenje, koje se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srpske", u skladu sa zakonom.

Član 7

(1) Rješenje iz člana 6. ovog pravilnika ministar donosi na prijedlog Komisije.

(2) Prijedlog za utvrđivanje radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem Komisija daje na osnovu Analize i mišljenja ovlašćene organizacije.

(3) Prijedlog Komisije obavezno sadrži: naziv poslodavca kod koga je radno mjesto za koje je podnesen zahtjev, naziv djelatnosti, naziv poslova, naziv radnog mjesta i stepen uvećanja staža.

Član 8

Ovlašćena organizacija za izradu Analize i mišljenja mora da ispunjava sljedeće uslove:

a) da posjeduje licencu za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu, pregleda i ispitivanja sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu,

b) da u radnom odnosu na neodređeno vrijeme ima odgovorno lice za obavljanje pregleda i ispitivanja opreme za rad i potpisivanje stručnih nalaza,

v) da posjeduje licencu za obavljanje poslova ispitivanja radne sredine, odnosno hemijskih, bioloških i fizičkih štetnosti (osim jonizirajućih zračenja) i mikroklime,

g) da u radnom odnosu na neodređeno vrijeme ima odgovorno lice za obavljanje poslova za ispitivanje uslova radne sredine i potpisivanje stručnih nalaza i

d) da ima zaposlenog doktora specijalistu medicine rada sa punim radnim vremenom ili u ugovornom odnosu doktora specijalistu medicine rada zaposlenog u ovlašćenoj zdravstvenoj ustanovi medicine rada.

Član 9

Rizicima na osnovu kojih se može utvrditi da se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem smatraju se:

a) opasnosti na radu,

b) štetnosti na radu i

v) napori na radu usljed aktivnosti radnika.

Član 10

Stepen uvećanja staža zavisi od vrste i intenziteta štetnosti i opasnosti na radu, odnosno prirode posla, tako da se za svakih 12 mjeseci efektivno provedenih na radu na određenom radnom mjestu, odnosno poslu može računati 13, 14, 15, 16, 17. ili 18 mjeseci staža osiguranja.

Član 11

(1) Pod revizijom radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i revizijom stepena uvećanja staža osiguranja smatra se ponovna ocjena postojanja uslova iz člana 2. ovog pravilnika.

(2) Revizija radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i revizija stepena uvećanja staža vrše se na način i u postupku po kojima se vrši njihovo utvrđivanje.

Član 12

Zahtjev za raviziju radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem može da podnese ovlašćeni podnosilac zahtjeva iz člana 3. ovog pravilnika, do isteka roka iz člana 36. stav 4. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Član 12a

(1) Ukoliko je na radnim mjestima staž osiguranja računat sa uvećanim trajanjem po propisima koji su važili do 31. decembra 2011. godine, a zahtjev za reviziju nije podnesen, te ukoliko je rješenjem iz člana 6. ovog pravilnika utvrđeno da se na istim radnim mjestima staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, poslodavac i Fond mogu zaključiti sporazum o računanju staža osiguranja sa uvećanim trajanjem na tim radnim mjestima.

(2) Staž osiguranja sa uvećanim trajanjem u smislu stava 1. ovog člana može se računati od isteka roka za reviziju do stupanja na snagu rješenja iz člana 6. ovog pravilnika.

(3) Sporazum poslodavca i Fonda iz stava 1. ovog člana obavezno sadrži: konstataciju o datumu isteka roka za reviziju i datumu stupanja na snagu rješenja iz člana 6. ovog pravilnika, nazive radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, stepen uvećanja staža za svako radno mjesto, period za koji se staž osiguranja može računati sa uvećanim trajanjem, spisak radnika koji su radili na tim radnim mjestima, periode rada radnika, način obračuna obaveze poslodavca po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za uvećanje staža, ukupan iznos obaveze poslodavca, način i rok plaćanja, način izmjene podataka matične evidencije Fonda, koji se odnose na naknadno računanje uvećanog staža.

(4) Poslodavac je obavezan da uz sporazum priloži dokumentaciju kojom se dokazuju činjenice navedene u sporazumu.

(5) Prilikom računanja staža osiguranja sa uvećanim trajanjem, u skladu sa stavom 1. ovog člana, primijeniće se uvećanje staža utvrđeno rješenjem iz člana 6. ovog pravilnika.

Član 13

(1) Obavezne evidencije koje se odnose na radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem su:

a) Evidencija o radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i

b) Evidencija o osiguranicima koji rade na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

(2) Evidencije iz stava 1. ovog člana vode poslodavac i Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: Fond).

Član 14

Evidencija o radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem sadrži:

a) djelatnost poslodavca,

b) radno mjesto na kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem,

v) podatke o aktu kojim je utvrđeno računanje staža sa uvećanim trajanjem,

g) stepen uvećanja staža,

d) datum od kada se staž računa sa uvećanim trajanjem,

đ) datum do kojeg treba izvršiti reviziju i

e) radno vrijeme na radnom mjestu koje se u skladu sa zakonom smatra punim radnim vremenom.

Član 15

(1) Evidencija o osiguranicima koji rade na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem sadrži:

a) naziv radnog mjesta na kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem,

b) stepen uvećanja staža,

v) spisak radnika koji su radili ili rade na tom radnom mjestu,

g) period ili periode rada radnika na tom radnom mjestu, zaključno sa krajem kalendarske godine i

d) trajanje rada u efektivnom trajanju, bez uračunavanja vremena provedenog na bolovanju (ukoliko nije posljedica povrede na radu ili profesionalne bolesti) i neplaćenom odsustvu.

(2) Podatke iz stava 1. ovog člana poslodavac usaglašava sa predstavnikom Fonda najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu, o čemu se sastavlja zapisnik.

Član 16

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Prilog 1

METODOLOGIJA ZA IZRADU ANALIZE I MIŠLjENjA ZA UTVRĐIVANjE I REVIZIJU RADNIH MJESTA, ODNOSNO POSLOVA NA KOJIMA SE STAŽ OSIGURANjA RAČUNA SA UVEĆANIM TRAJANjEM

Analiza i mišljenje za utvrđivanje i reviziju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem obavezno sadrži:

1. Podatke o podnosiocu zahtjeva za izradu Analize i mišljenja.

2. Podatke o ovlašćenoj organizaciji koja je izradila Analizu i mišljenje.

3. Izvore podataka na osnovu kojih se izrađuje Analiza i mišljenje.

4. Podatke o poslodavcu.

5. Podatke o radnom mjestu ili poslu za koje se traži računanje staža osiguranja sa uvećanim trajanjem.

6. Podatke o prisutnim štetnim uticajima na radnom mjestu, odnosno poslu.

7. Podatke o preduzetim mjerama prevencije i obrazloženje zašto se ne mogu otkloniti rizici.

8. Podatke o posljedicama štetnih uticaja na zdravlje i radnu sposobnost radnika.

9. Mišljenje o uticaju napora na radu, opasnosti i štetnosti na zdravlje radnika.

10. Prijedlog stepena uvećanja staža osiguranja sa obrazloženjem.

I - PODACI O PODNOSIOCU ZAHTJEVA

1. Naziv i adresa podnosioca zahtjeva.

2. Naziv radnog mjesta ili posla za koje se traži Analiza i mišljenje.

3. Podatak da li se za to radno mjesto prvi put traži da se utvrdi kao radno mjesto na kojem se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem ili se zahtjev odnosi na reviziju.

4. Puni naziv pravnog lica kod koga se nalazi radno mjesto za koje se traži Analiza i mišljenje.

II - PODACI O OVLAŠĆENOJ ORGANIZACIJI

1. Naziv i adresa ovlašćene organizacije koja je izradila Analizu i mišljenje.

2. Licence neophodne za izradu Analize i mišljenja u skladu sa ovim pravilnikom.

3. Podatke o učesnicima u izradi Analize i mišljenja zaposlenim u ovlašćenoj organizaciji.

4. Podatke o licencama nadležnog ministarstva za obavljanje:

4.1. poslova zaštite i zdravlja na radu,

4.2. poslova pregleda i ispitivanja opreme za rad,

4.3. poslova ispitivanja uslova radne sredine,

4.4. licencu Komore doktora medicine Republike Srpske za doktore specijaliste medicine rada.

III - IZVORI PODATAKA NA OSNOVU KOJIH SE IZRAĐUJE ANALIZA I MIŠLjENjE

Dokumenti koji su služili kao izvor podataka o:

1. radnom mjestu – akt o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, ugovor o radu,

2. poslodavcu – rješenje o upisu u sudski registar,

3 prisutnim štetnim uticajima na radnom mjestu – elaborati o pregledu sredstava rada, mjerenjima uslova radne sredine, akt o procjeni rizika (potrebno je navesti naziv institucije koja je uradila dokument i vrijeme kada je urađen),

4. preduzetim mjerama prevencije – zapisnici inspekcijske službe, izvještaji poslodavca o postupanju po zaključcima akta o procjeni rizika i

5. posljedicama štetnih uticaja na zdravlje i radnu sposobnost radnika – izvještaji o obavljenim periodičnim zdravstvenim pregledima radnika (navesti ustanovu koja je izvršila pregled i vrijeme kada je izvršen, podaci o bolovanju, povredama, profesionalnim bolestima).

IV - PODACI O POSLODAVCU

1. Naziv i sjedište poslodavca.

2. Rješenje o upisu u sudski registar.

3. Vrsta djelatnosti poslodavca.

4. Ukupan broj radnika i njihova struktura (po radnim mjestima, kvalifikacijama, polu, godinama života, prosječnom radnom stažu).

5. Sanitarno-higijensko stanje u preduzeću.

6. Organizacija rada.

7. Režim rada i odmora.

8. Opis tehnološkog procesa, mjesto rada, opis objekata koji se koriste za rad u zatvorenom i otvorenom prostoru, sadržaj rada, sredstva rada (mehanizacija), opis sredstava rada i naziv krajnjeg proizvoda ili izvršene usluge, mišljenje o primijenjenom tehnološkom procesu (savremen ili zastario) u odnosu na tehnološka rješenja u proizvodnji iste vrste proizvoda ili izvršenih usluga u Republici i po mogućnosti u inostranstvu.

9. Predmet rada (sirovine i drugi materijali) sa svim fizičko-hemijskim osobinama sirovina, gotovih proizvoda i sredstva za rad (postrojenja, mašine, alati i dr.).

10. Navesti nusproizvode koji se pojavljuju u tehnološkom procesu sa kojima su radnici u kontaktu.

11. Konstrukcije i objekti za kolektivnu zaštitu.

12. Opis sredstava za ličnu zaštitu.

V - PODACI O RADNOM MJESTU

1. Naziv radnog mjesta i opis poslova iz akta o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

2. Opis radnog mjesta i radnih operacija koje se na njemu obavljaju, opis tehnološkog postupka koji se na tom radnom mjestu odvija, karakteristike radnog mjesta (prenos sirovina, upravljanje mašinom, kontrola funkcionisanja postrojenja i drugo).

3. Uslovi za zasnivanje radnog odnosa i posebni uslovi u pogledu zdravstvenog stanja za to radno mjesto.

4. Broj zaposlenih na dan podnošenja zahtjeva i njihova struktura po starosti i ukupnom stažu osiguranja (efektivnom stažu) i dužini staža osiguranja na tom radnom mjestu (ekspozicionog staža).

5. Raspored radnog vremena: broj sati dnevno, sedmično, skraćeno radno vrijeme zbog otežanih uslova rada po rješenju nadležnog ministarstva, rad duži od punog radnog vremena.

6. Navesti popis poslova na kojima radnik učestvuje u procesu rada, odnosno u tehnološkom postupku i za svaki posao koliko učestvuje u toku dana, sedmice, mjesečno, godišnje.

7. Rad u smjenama (broj i trajanje), u turnusu (sa trajanjem).

8. Preraspodjela radnog vremena, dnevno, nedjeljno, mjesečno, godišnje.

9. Trajanje dnevnog, nedjeljnog i godišnjeg odmora.

10. Da li je utvrđeno kao radno mjesto sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom.

11. Da li je utvrđena obaveznost kontrole zdravstvenog stanja (navesti broj, vrijeme i vrstu izvršenih prethodnih i periodičnih pregleda i zdravstvenu ustanovu koja ih je izvršila).

12. Navesti mašine i uređaje koje radnik koristi pri obavljanju posla (mašine, sredstva za prevoz tereta, lica, sredstva za prenos tereta, alati).

13. Navesti mjesto rada na kojem se obavljaju poslovi (mjesto rada, radni prostor, prostorije u okviru objekta, mjesta u objektu ili izvan objekta – skele, električni stubovi sa kojih se obavlja rad).

14. Navesti predmet rada (materije – sirovine, energente, fazu rada u kojoj radnik učestvuje, krajnji proizvod i slično) i radne operacije koje radnik izvodi.

VI - PODACI O PRISUTNIM ŠTETNIM UTICAJIMA NA RADNOM MJESTU, ODNOSNO ZANIMANjU

Podaci o štetnim uticajima rada sadrže podatke o:

1. opasnostima na radu,

2. štetnostima na radu i

3. naporima na radu usljed aktivnosti radnika.

1. Opasnosti na radu

Za svako radno mjesto navesti opasnosti (od električne energije, mehaničke opasnosti, padovi, opasnosti od visoke ili niske temperature, opasnosti od požara, biološke opasnosti, opasnosti od trovanja, opasnosti od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja), koje predstavljaju mogući štetni uticaj i mogu, ali ne moraju biti izvor mogućeg trenutnog djelovanja, povrede na radu i oštećenja zdravlja radnika i mogu proizvesti opštu ili profesionalnu nesposobnost za rad.

Za svaku opasnost navesti izvor (mašina, uređaj, alat, vrsta alata, transportna sredstva za prenos tereta, sredstva za prevoz, radni prostor, skela, predemet rada, energent i drugo).

Za svaku opasnost navesti pravila opšte i specifične zaštite i da li su sprovedene.

Navesti obrazloženje o okolnostima zbog kojih nije sprovedena ili se ne može sprovesti zaštita.

2. Štetnosti na radu

Štetnosti su oni uticaji na radnom mjestu koji svojim intenzitetom i dužim vremenski djelovanjem mogu dovesti do zdravstvenih oštećenja (nastanak profesionalnih oboljenja i bolesti u vezi sa radom) i uzrokovati ne12 SLUŽBENI GLASNIK REPUBLIKE SRPSKE - Broj 57 08.07.2013. sposobnost za rad, opasnost od nastupanja invalidnosti i invalidnost.

Za svako radno mjesto navode se štetnosti:

2.1. hemijske materije koje se emituju u radnu sredinu u obliku prašine, pare, dima ili aerosoli,

2.2. fizičke – emisija u radnu sredinu štetnih zračenja, buke i vibracija – opštih i lokalnih koje se prenose na radnika lokalno ili na cijeli organizam, nepovoljan atmosferski pritisak, osvijetljenost, nepovoljna mikroklima, nepovoljni klimatski uslovi, vlaga, rad na otvorenom prostoru i drugo,

2.3. biološke – paraziti, gljive, virusi, bakterije i druge štetnosti organskog porijekla.

Za svaku utvrđenu vrstu štetnosti navesti njen izvor i dati podatke o:

2.4. mikroklimi u ljetnom i zimskom periodu,

2.5. intenzitetu i vremenu izloženosti radnika štetnosti u toku punog radnog vremena, najvećem izmjerenom intenzitetu štetnosti, kao i o maksimalno dozvoljenim koncentracijama tih štetnosti po domaćim standardima.

Navesti pravila opšte i specifične zaštite i da li se ista sprovodi.

Navesti obrazloženje o okolnostima zbog kojih nije sprovedena ili se ne može sprovesti zaštita.

3. Napori na radu usljed aktivnosti radnika

Napori na radu su sljedeći:

3.1. tjelesna dinamička i statička naprezanja,

3.2. opterećenja senzornih organa,

3.3. psihofiziološka naprezanja i

3.4. tjelesna opterećenja zbog upotrebe zaštitne opreme.

3.1. Tjelesna dinamička i statička naprezanja

Tjelesni napori predstavljaju štetne uticaje rada koji, zbog obavljanja poslova povećanom snagom (dinamički napori) i zbog rada u nefiziološkom položaju tijela, odnosno u obavljanju rada iz takvog položaja (statički napori) u dužem trajanju i djelovanju, mogu uzrokovati oštećenja zdravlja i uticati na radnu sposobnost.

3.1.1. Za tjelesne dinamičke napore navesti tjelesne aktivnosti po tehnološkom redoslijedu sa trajanjem svake radne operacije pri kretanju, rukovanju predmetima, upravljanju predmetima (kod podizanja, guranja i nošenja tereta dati podatak o težini pojedinačnog tereta i načinu njegovog prenosa – ručno, uz učešće drugog radnika i upotrebom transportnog sredstva – i ukupnoj prosječnoj količini tereta u toku punog radnog vremena ili dužeg perioda, ako se prenos tereta ne obavlja svakodnevno, dužini i visini puta, opisati brzinu i ritam rada uslovljen tehničko-tehnološkim rješenjima, broj i kvalitet pauza u toku rada). Za kretanje pri radu opisati rad hodajući po ravnom ili neravnom terenu, prelaženje preko prepreka, penjanje, silaženje, uskakanje i iskakanje, trčanje, trajanje i učestalost u radnoj smjeni. Kod ponavljajućih pokreta navesti pokrete rukama i nogama

sa navođenjem broja, obima i trajanja tih pokreta u jedinici vremena u jednoj smjeni.

3.1.2. Za tjelesne statičke napore opisati položaj tijela pri svakoj radnoj operaciji aktivnosti u obavljanju posla po tehnološkom redoslijedu i dati podatak o trajanju rada u takvom položaju (sjedeći prisilni/nefiziološki, stojeći sa minimalnom mogućnošću promjene položaja, pognut stojeći (nefiziološki) položaj tijela, podvlačenje, okretanje, klečanje, čučanje, rad iz ležećeg položaja, rad na visini ili u dubini, visenje na konopcu, na stubu, rad uz održavanje ravnoteže i sl.).

3.1.3. I za dinamička i statička naprezanja navesti dinamiku aktivnosti (opisati brzinu i ritam rada uslovljen tehničko tehnološkim rješenjima, broj i kvalitet pauza u toku rada).

3.2. Opterećenja senzornih organa

3.2.1. Navesti izvore i vrste podražaja za senzorne organe (organ vida, organ sluha, njuha, osjetni-taktilni organi, organ ravnoteže i drugo).

3.2.2. Trajanje, odnosno učestalost tih podražaja (senzacija).

3.2.3. Učestalost aktivnosti radnika koje se zasnivaju na tim podražajnim informacijama i intenzitet tih podražaja (npr. potreba odgovarajućeg reagovanja na određeni zvuk, na osvijetljenost, potreba da se radi pod određenim osvjetljenjem, potreba da se boravi u prostoru sa neugodnim mirisom i drugo).

3.3. Psihofiziološka naprezanja

3.3.1. Psihomotorne aktivnosti (navesti broj pokreta malih i velikih amplituda u jedinici vremena i procenat vremena aktivne manipulacije u toku radnog vremena, tehnološki nametnut ritam i brzina rada).

3.3.2. Psihosenzorne aktivnosti (navesti broj elemenata koji se istovremeno-sinhrono prate i procenat vremena praćenja rada uz pojačanu koncentraciju u toku radnog vremena).

3.3.3. Monotonija radne aktivnosti (navesti broj radnih operacija koje radnik obavlja, trajanje i učestalost ponavljanja operacija, odnosno

grupe operacija, postoji li uvid u cjelinu proizvoda ili samo određeni segment).

3.3.4. Emocionalno opterećenje (navesti stresne situacije, stepen rizika i odgovornosti u toku rada).

3.3.5. Mentalne – intelektualne aktivnosti (navesti broj i složenost informacija koje se primaju u toku rada, složenost odluka koje na osnovu njih treba donijeti i moguće posljedice pogrešno donesenih odluka).

3.3.6. Opisati specifičnost posla i organizacije takvog rada koja otežava ostvarivanje normalnih socijalnih potreba i navesti trajanje tih okolnosti u toku godine (duže odsustvovanje iz mjesta prebivališta, duži boravak sa manjim brojem lica u istom ambijentu, rad sa posebnim kategorijama ljudi i slično).

3.3.7. Navesti uslove pod kojima se rad odvija u prisustvu štetnosti koje rad ometaju: buka koja ometa neophodno govorno ili druge vidove sporazumijevanja, loša osvijetljenost, smanjena vidljivost, loši mikroklimatski i klimatski uslovi, kada se rad odvija u vanjskoj sredini i slično.

3.4. Tjelesna opterećenja zbog upotrebe zaštitne opreme

3.4.1. Navesti vrste ličnih zaštitnih sredstava koja se koriste pri obavljanju poslova na radnom mjestu iz ugovora o radu, kao i na poslovima na kojima radnik učestvuje u procesu rada, odnosno u tehnološkom postupku.

3.4.2. Za svaki posao navesti vrijeme koliko radnik obavlja posao pod opterećenjem jednog ili više zaštitnih sredstava istovremeno u toku dana, sedmice, mjesečno, godišnje.

3.4.3. Navesti da li su postojeća lična zaštitna sredstva adekvatna za zaštitu odgovarajućih sistema (disajnih organa, glave, očiju, lica, ušiju, tijela, ekstremiteta i dr.).

VII - PODACI O PREDUZETIM MJERAMA PREVENCIJE I OBRAZLOŽENjE ZAŠTO SE NE MOGU OTKLONITI RIZICI

Za svaku vrstu opasnosti, štetnosti, tjelesnih dinamičkih i statičkih naprezanja, opterećenja senzornih organa, psihofizioloških

naprezanja i tjelesnih opterećenja, opterećenja zbog upotrebe zaštitne opreme navesti da li se sprovode propisane mjere opšte i specifične zaštite i obrazloženje o okolnostima zbog kojih nisu sprovedene ili se ne mogu sprovesti.

VIII - PODACI O POSLjEDICAMA ŠTETNIH UTICAJA NA ZDRAVLjE I RADNU SPOSOBNOST RADNIKA

Za svako radno mjesto daju se podaci za oštećenje zdravlja koje je moguća posljedica djelovanja pojedinačnih opasnosti, štetnosti i napora i kao moguća posljedica kumulativnog, odnosno sinergističkog djelovanja više štetnih uticaja rada:

1. povrede na radu,

2. podaci o privremenoj nesposobnosti za rad,

3. profesionalne bolesti,

4. hronični morbiditet sa posebnim osvrtom na bolesti u vezi sa radom i

5. podaci o invalidnosti i opasnosti od nastanka invalidnosti.

1. Povrede na radu

Podatke o povredama na radu treba dati na osnovu Izvještaja o povredi na radu za period do pet godina koje su se dogodile na radnom mjestu. Obavezno navesti vrstu posla, odnosno radnu operaciju pri kojoj se povreda dogodila, izvor povrede, način povrede, uzrok povrede, koji dio tijela je povrijeđen i prirodu povrede.

Potrebno je izračunati veličinu stope godišnje incidencije povreda na radu, indeks frekvencije i indeks težine povrede za posmatrano radno mjesto.

Potrebno je navesti broj povreda sa smrtnim ishodom.

2. Podaci o privremenoj nesposobnosti za rad

Podaci o privremenoj nesposobnosti za rad treba da obuhvate period od pet godina. Za svaku godinu potrebno je prikazati broj slučajeva i broj zaposlenih na posmatranom radnom mjestu koji su bili privremeno nesposobni za rad zbog oštećenja zdravlja, a posebno

oštećenja po vrstama bolesti i povreda koje su posljedica štetnih uticaja rada na zdravlje, u odnosu na godine starosti, ukupni radni staž i ekspozicioni radni staž. Podaci za konkretno radno mjesto upoređuju se sa podacima za ukupno zaposlene kod poslodavca ili na nivou djelatnosti ili Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i izračuna se prosječna stopa odsutnosti i stopa dnevne odsutnosti s posla.

3. Profesionalne bolesti

Za profesionalne bolesti prikazuju se podaci o broju ukupno utvrđenih oboljenja prema Pravilniku o listi profesionalnih bolesti za posljednjih deset godina. Prikaz podataka daje se u odnosu na vrstu profesionalne bolesti, u odnosu na godine starosti i ekspozicioni radni staž.

4. Hronični morbiditet sa posebnim osvrtom na bolesti u vezi sa radom

Podaci o hroničnom morbiditetu sa posebnim osvrtom na bolesti u vezi sa radom prikazuju se na osnovu periodičnih ljekarskih pregleda radnika urađenih od strane ovlašćene ustanove medicine rada za posljednjih pet godina, prema propisu o prethodnim i periodičnim ljekarskim pregledima radnika na radnim mjestima sa povećanim rizikom (ranije na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada). Potreban je prikaz ukupnog broja oboljenja i vrstu oboljenja po zaposlenom radniku u odnosu na godine starosti, godine ukupnog radnog staža i ekspozicionog staža. Uporediti podatke za konkretno radno mjesto sa podacima za ukupno zaposlene kod poslodavca ili na nivou djelatnosti ili Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske.

5. Podaci o invalidnosti i opasnosti od nastanka invalidnosti

Podaci se prikupljaju za period posljednjih deset godina za invalide sa gubitkom radne sposobnosti, invalide sa smanjenom radnom sposobnošću (preostala radna sposobnost) i za radnike sa utvrđenom opasnošću od nastanka invalidnosti na posmatranom radnom mjestu i upoređuju se sa podacima na nivou svih zaposlenih kod poslodavca ili na nivou djelatnosti ili na nivou Fonda za penzijsko i invalidsko

osiguranje Republike Srpske, u odnosu na vrstu bolesti i povrede kao uzroka invalidnosti, godine starosti, ukupni penzijski staž i ekspozicioni radni staž. Podaci se dobiju iz nalaza, ocjene i mišljenja organa vještačenja radne sposobnosti Fonda PIO.

Izračunava se godišnja stopa incidencije i stopa prevalencije invalidnosti na konkretnom radnom mjestu i upoređuje sa stopama na nivou zaposlenih kod poslodavca ili djelatnosti ili na nivou Republike Srpske.

Mogu se u dokumentaciji koristiti podaci o ciljanim istraživanjima zdravstvenog stanja i radne sposobnosti zaposlenih objavljeni u stručnim i naučnim publikacijama.

Za utvrđivanje radnih mjesta – poslova na kojima, sa navršavanjem određenih godina života zbog prirode i težine posla, opadaju fiziološke funkcije (psihomotorne, psihosenzorne i psihofiziološke) organizma, na osnovu kojih se ostvaruju poslovi, pa radnik poslije navršenih određenih godina života ne može uspješno da obavlja svoju profesionalnu djelatnost, pored prikupljanja podataka navedenih u ovoj metodologiji, prikupljaju se saznanja medicinske i psihološke nauke o padu tih funkcija u toku godina života i o kritičnim godinama u kojima nastaje nemogućnost obavljanja posla (privremenoj nesposobnosti za rad zbog bolesti, povreda na radu, profesionalnih bolesti, broju povreda na radu sa smrtnim ishodom, sa invalidnošću, broju profesionalnih oboljenja, ukupnom broju invalida sa preostalom radnom sposobnošću i uzroku invalidnosti, broju invalidskih penzionera i uzroku invalidnosti, smrtnosti).

IX - MIŠLjENjE O UTICAJU NAPORA NA RADU, OPASNOSTI I ŠTETNOSTI NA ZDRAVLjE RADNIKA

Na osnovu analize podataka iz poglavlja III do VIII ove metodologije, ovlašćena organizacija u smislu pravilnika daje obrazloženo mišljenje da li, i u kojoj mjeri, postoji uzročno-posljedična povezanost (vremenska i prostorna) rada na određenom radnom mjestu i uticaja na zdravlje i radnu sposobnost radnika. Pri tome treba navesti presudne elemente i parametre na osnovu kojih se rad na takvim radnim mjestima smatra naročito teškim, opasnim i

štetnim za zdravlje i pored primjene svih (opštih i posebnih) zaštitnih mjera ili da se, nakon navršenja određenih godina života, profesionalna djelatnost ne može uspješno obavljati jer fiziološke funkcije opadaju u toj mjeri da onemogućavaju njeno dalje obavljanje.

X - PRIJEDLOG STEPENA UVEĆANjA STAŽA OSIGURANjA SA OBRAZLOŽENjEM

Ovlašćena organizacija, polazeći od utvrđenih elemenata uzročno-posljedične povezanosti vrste, intenziteta i vremena djelovanja uticaja rada na zdravlje i radnu sposobnost radnika, daje mišljenje o stepenu uvećanja staža osiguranja za svako radno mjesto.